

Яворовата поезия и Протич. "Яворов е една психологическа е н и г м а за литературния историк." - ще напише по-късно и д-р Кръстев. В споровете си относно Яворов критиката най-последно като че се е споразумяла за едно -невъзможността си да го разгадае. Двадесет години след смъртта на поета в предговора на изданието на Яворовите стихове от 1934 г. Вл.Василев повтаря: "Яворов ни постави пред много з а г а д к и". Отминалото време е заплело нови въпроси с неразгадани стари отговори.

И все пак - кой е Яворов? Според различното критическо изговаряне на образа му - поет на социалната тъга в "Стихотворения" (1901) или "мощен индивидуален дух" в същите творби в изданието им от 1904 година. В статия от 1905 г. Д. Кьорчев е още по-краен, когато определя психологическите хоризонти на Яворовата поезия: "Навсякъде скръб, безволие, отчаяние и мистицизъм" - "несъмнено м о д е р н о творчество" ("Индивидуализмът в нашата литература", сп."Общо дело", г.V, кн.3). Защо подобни наблюдения? Все още предстои издаването на "Безсъници", а циклите, които Яворов ще включи в тази книга, са публикувани предимно в "Мисъл" през 1906 година. Статията на Кьорчев е писана година по-рано.

Преди появата на "Безсъници", сборката която ще легитимира Яворов като модерен поет, новият му образ е вече създаден - чрез стиховете му, публикувани в периодични издания, но не в по-малка степен от промененото му критическо артикулиране. Предговорът на Славейков е постигнал желаното - изтръгнал е Яворов от една смислова среда на разбиране и изговаряне и го е положил в друга.

През 1906 г. излизат и другите два манифеста на кръга - "Млади и стари" на Кръстев и "Българската поезия. Преди и сега" (сп."Мисъл", г.XVI, 1906, кн.2, 6-7). След обявления от "Мисъл" разрыв между традиционно и модерно критическите полемики около новия Яворов образ по същество са дебати за същността на българската литература, оказала се в критична точка на своята идентичност. Те са аргументи "за" и "против" тази нова идентичност, прогласена от "Мисъл". По същото време Вазов, така благосклонен преди към Яворов, вече го уличава, че е затънал в "тинята на декаденщината" и сърдито настоява: "Де, джанъм, не се втелявайте! Имайте почит към чи-